

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMAN SOPIMUSSARJA

ULKOVALTAIN KANSSA TEHDYT SOPIMUKSET

2010

Julkaistu Helsingissä 25 päivänä helmikuuta 2010

N:o 23—25

SISÄLLYS

N:o		Sivu
23	Laki ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien ihmisten toisintamisen kieltämisestä ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehtyjen lisäpöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	207
24	Tasavallan presidentin asetus ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien ihmisten toisintamisen kieltämisestä ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehtyjen lisäpöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta	209
25	Laki rikoslain 11 luvun 11 §:n ja 47 luvun 3 §:n muuttamisesta	245

N:o 23

(Suomen säädöskokoelman n:o 884/2009)

L a k i

ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien ihmisten toisintamisen kieltämisestä ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehtyjen lisäpöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Annettu Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Oviedossa 4 päivänä huhtikuuta 1997 ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien Pariisissa

12 päivänä tammikuuta 1998 ihmisten toisintamisen kieltämisestä tehdyn lisäpöytäkirjan ja Strasbourgissa 24 päivänä tammikuuta 2002 ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehdyn lisäpöytäkirjan lain-

HE 216/2008
StVM 25/2009
EV 112/2009

7—2010

säädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2009

Tasavallan Presidentti
TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Alexander Stubb*

N:o 24

(Suomen säädöskokoelman n:o 117/2010)

Tasavallan presidentin asetukset

ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien ihmisten toisintamisen kieltämisestä ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehtyjen lisäpöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta

Annettu Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2010

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti, joka on tehty ulkoasiainministerin esittelystä, säädetään:

1 §

Ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla Oviedoissa 4 päivänä huhtikuuta 1997 tehty yleissopimus sekä siihen liittyvät ihmisten toisintamisen kieltämisestä Pariisissa 12 päivänä tammikuuta 1998 tehty lisäpöytäkirja ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista Strasbourgissa 24 päivänä tammikuuta 2002 tehty lisäpöytäkirja tulevat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010.

Eduskunta on hyväksynyt yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjat 6 päivänä lokakuuta 2009 ja tasavallan presidentti ratifioi ne 13 päivänä marraskuuta 2009. Ratifioimiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan 30 päivänä marraskuuta 2009.

2 §

Ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaami-

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2010

seksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvien ihmisten toisintamisen kieltämisestä ja ihmisalkuperää olevien elinten ja kudosten siirroista tehtyjen lisäpöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 13 päivänä marraskuuta 2009 annettu laki (884/2009) tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010.

3 §

Yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjojen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

4 §

Tämä asetukset tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010.

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Ulkoasiainministeri *Alexander Stubb*

(Suomennos)

**YLEISSOPIMUS IHMISOIKEUKSIEN
JA IHMISARVON SUOJAAMISEKSI
BIOLOGIAN JA LÄÄKETIETEEN
ALALLA:**

**YLEISSOPIMUS IHMISOIKEUKSISTA
JA BIOLÄÄKETIETEESTÄ**

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, muut valtiot ja Euroopan yhteisö, jotka ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen ja jotka

pitävät mielessä Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 antaman Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

pitävät mielessä 4 päivänä marraskuuta 1950 tehdyn yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi,

pitävät mielessä 18 päivänä lokakuuta 1961 tehdyn Euroopan sosiaalisen peruskirjan,

pitävät mielessä 16 päivänä joulukuuta 1966 tehdyt kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

pitävät mielessä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdyn yleissopimuksen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä,

pitävät myös mielessä 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen lapsen oikeuksista,

ottavat huomioon, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille ja että yhtenä keinona tähän pääsemiseksi on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien ylläpitäminen ja edistäminen,

ovat tietoisia yhä nopeammasta biologian ja lääketieteen kehityksestä,

CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND DIGNITY OF THE HUMAN BEING WITH REGARD TO THE APPLICATION OF BIOLOGY AND MEDICINE:

CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND BIOMEDICINE

Preamble

The member States of the Council of Europe, the other States and the European Community, signatories hereto,

Bearing in mind the Universal Declaration of Human Rights proclaimed by the General Assembly of the United Nations on 10 December 1948;

Bearing in mind the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 4 November 1950;

Bearing in mind the European Social Charter of 18 October 1961;

Bearing in mind the International Covenant on Civil and Political Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights of 16 December 1966;

Bearing in mind the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data of 28 January 1981;

Bearing also in mind the Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989;

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of a greater unity between its members and that one of the methods by which that aim is to be pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Conscious of the accelerating developments in biology and medicine;

ovat vakuuttuneita tarpeesta kunnioittaa ihmistä sekä yksilönä että ihmiskunnan jäsenenä ja tunnustavat ihmisarvon turvaamisen tärkeyden,

ovat tietoisia siitä, että biologian ja lääketieteen väärinkäyttö voi johtaa ihmisarvoa vaarantaviin toimenpiteisiin,

vahvistavat, että biologian ja lääketieteen kehitystä olisi käytettävä nykyisten ja tulevien sukupolvien hyödyksi,

korostavat kansainvälistä yhteistyötä tarvittavan sen varmistamiseksi, että koko ihmiskunta voi nauttia biologian ja lääketieteen tuottamasta hyödystä,

tunnustavat, että on tärkeää edistää julkista keskustelua biologian ja lääketieteen sovellusten herättämistä kysymyksistä ja niihin annettavista vastauksista,

tahtovat muistuttaa kaikkia yhteiskunnan jäseniä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan,

ottavat huomioon parlamentaarisen yleiskokouksen työn tällä alalla, mukaan lukien suosituksen 1160 (1991) yleissopimuksen valmistelemiseksi bioetiikan alalla,

päyttävät ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ihmisarvon sekä perusoikeuksien ja -vapauksien suojaamiseksi biologian ja lääketieteen sovellusten alalla,

ovat sopineet seuraavasta:

I LUKU

Yleiset määräykset

1 artikla

Tarkoitus ja päämäärä

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet suojelevat kaikkien ihmisarvoa ja identiteettiä ja takaavat ketään syrjimättä, että jokaisen koskemattomuutta ja muita oikeuksia ja perusvapauksia kunnioitetaan biologian ja lääketieteen sovellusten alalla.

Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin kansallisiin lainsäädäntötoimiin saattaakseen voimaan tämän yleissopimuksen määräykset.

Convinced of the need to respect the human being both as an individual and as a member of the human species and recognising the importance of ensuring the dignity of the human being;

Conscious that the misuse of biology and medicine may lead to acts endangering human dignity;

Affirming that progress in biology and medicine should be used for the benefit of present and future generations;

Stressing the need for international cooperation so that all humanity may enjoy the benefits of biology and medicine;

Recognising the importance of promoting a public debate on the questions posed by the application of biology and medicine and the responses to be given thereto;

Wishing to remind all members of society of their rights and responsibilities;

Taking account of the work of the Parliamentary Assembly in this field, including Recommendation 1160 (1991) on the preparation of a convention on bioethics;

Resolving to take such measures as are necessary to safeguard human dignity and the fundamental rights and freedoms of the individual with regard to the application of biology and medicine,

Have agreed as follows:

Chapter I

General provisions

Article 1

Purpose and object

Parties to this Convention shall protect the dignity and identity of all human beings and guarantee everyone, without discrimination, respect for their integrity and other rights and fundamental freedoms with regard to the application of biology and medicine.

Each Party shall take in its internal law the necessary measures to give effect to the provisions of this Convention.

2 artikla

Ihmisen ensisijaisuus

Ihmisen etu ja hyvinvointi ovat tärkeämpiä kuin pelkkä yhteiskunnan tai tieteen hyöty.

Article 2

Primacy of the human being

The interests and welfare of the human being shall prevail over the sole interest of society or science.

3 artikla

Tasapuolinen pääsy terveydenhuoltoon

Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin tarjotakseen lainkäyttöalueellaan jokaiselle tasapuolisen pääsyn laadultaan tarkoituksenmukaiseen terveydenhuoltoon, ottaen huomioon terveydenhuollon tarpeen ja käytettävissä olevat voimavarat.

Article 3

Equitable access to health care

Parties, taking into account health needs and available resources, shall take appropriate measures with a view to providing, within their jurisdiction, equitable access to health care of appropriate quality.

4 artikla

Ammatilliset vaatimukset

Kaikki terveyteen kohdistuvat toimenpiteet, tutkimus mukaan lukien, on suoritettava asiaan liittyvien ammatillisten velvoitteiden ja vaatimusten mukaisesti.

Article 4

Professional standards

Any intervention in the health field, including research, must be carried out in accordance with relevant professional obligations and standards.

II LUKU

Suostumus

5 artikla

Yleissääntö

Terveyteen kohdistuva toimenpide voidaan suorittaa vain, jos kyseinen henkilö on antanut suostumuksensa vapaasta tahdostaan ja tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista.

Kyseiselle henkilölle on annettava etukäteen asianmukainen selvitys toimenpiteen tarkoituksesta ja luonteesta sekä sen seurauksista ja riskeistä.

Kyseinen henkilö voi vapaasti peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa.

Chapter II

Consent

Article 5

General rule

An intervention in the health field may only be carried out after the person concerned has given free and informed consent to it.

This person shall beforehand be given appropriate information as to the purpose and nature of the intervention as well as on its consequences and risks.

The person concerned may freely withdraw consent at any time.

6 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, jotka eivät voi antaa suostumustaan

1. Jos henkilö ei voi antaa suostumustaan, toimenpide voidaan suorittaa vain, jos siitä on hänelle välitöntä hyötyä, jollei 17 ja 20 artiklasta muuta johdu.

2. Jos alaikäinen ei lain mukaan voi antaa suostumustaan toimenpiteeseen, voidaan toimenpide suorittaa vain hänen laillisen edustajansa tai laissa määrätyn viranomaisen, henkilön tai muun tahon luvalla.

Alaikäisen mielipide on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasoaan vastaavasti.

3. Jos aikuinen ei lain mukaan voi antaa suostumustaan toimenpiteeseen kehitysvammaisuuden, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi, voidaan toimenpide suorittaa vain hänen laillisen edustajansa tai laissa määrätyn viranomaisen, henkilön tai muun tahon luvalla.

Kyseisen henkilön tulee mahdollisuuksien mukaan osallistua luvan antamiseen.

4. Tämän artiklan 2 ja 3 kappaleessa mainitulle lailliselle edustajalle, viranomaiselle, henkilölle tai muulle taholle tulee antaa 5 artiklassa tarkoitettu selvitys samoin edellytyksin.

5. Tämän artiklan 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettu lupa voidaan peruuttaa milloin tahansa, jos se on kyseisen henkilön edun mukaista.

7 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, joilla on mielenterveyden häiriö

Henkilöön, jolla on vakava mielenterveyden häiriö, voidaan kohdistaa toimenpide tämän häiriön hoitamiseksi ilman hänen suostumustaan vain, jos hoidon puute todennäköisesti vaarantaisi vakavasti hänen terveytensä, ja edellyttäen, että noudatetaan kansallisessa lainsäädännössä olevia oikeusturvasäännöksiä, mukaan lukien valvonta-, ohjaus- ja valitusmenettelyjä koskevat säännökset.

Article 6

Protection of persons not able to consent

1 Subject to Articles 17 and 20 below, an intervention may only be carried out on a person who does not have the capacity to consent, for his or her direct benefit.

2 Where, according to law, a minor does not have the capacity to consent to an intervention, the intervention may only be carried out with the authorisation of his or her representative or an authority or a person or body provided for by law.

The opinion of the minor shall be taken into consideration as an increasingly determining factor in proportion to his or her age and degree of maturity.

3 Where, according to law, an adult does not have the capacity to consent to an intervention because of a mental disability, a disease or for similar reasons, the intervention may only be carried out with the authorisation of his or her representative or an authority or a person or body provided for by law.

The individual concerned shall as far as possible take part in the authorisation procedure.

4 The representative, the authority, the person or the body mentioned in paragraphs 2 and 3 above shall be given, under the same conditions, the information referred to in Article 5.

5 The authorisation referred to in paragraphs 2 and 3 above may be withdrawn at any time in the best interests of the person concerned.

Article 7

Protection of persons who have a mental disorder

Subject to protective conditions prescribed by law, including supervisory, control and appeal procedures, a person who has a mental disorder of a serious nature may be subjected, without his or her consent, to an intervention aimed at treating his or her mental disorder only where, without such treatment, serious harm is likely to result to his or her health.

8 artikla

Hätätilanne

Jos tarvittavaa suostumusta ei voida hankkia hätätilanteen vuoksi, voidaan mikä tahansa lääketieteellisin perustein välttämätön ja kyseisen henkilön edun mukainen toimenpide suorittaa välittömästi.

9 artikla

Aiemmin ilmaistu tahto

Jos henkilö on toimenpiteen ajankohtana sellaisessa tilassa, ettei hän pysty ilmaisemaan tahtoaan, tulee hänen aiemmin ilmaisemansa hoitotoimenpidettä koskeva tahto ottaa huomioon.

III LUKU

Yksityiselämä ja tiedonsaantioikeus

10 artikla

Yksityiselämä ja tiedonsaantioikeus

1. Jokaisella on oikeus yksityiselämänsä kunnioitukseen terveyttään koskevien tietojen osalta.

2. Jokaisella on oikeus saada tietoonsa terveydentilastaan kerätyt tiedot. Jos henkilö ei kuitenkaan halua näitä tietoja, hänen toivomuksensa tulee ottaa huomioon.

3. Tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettujen oikeuksien käyttöä voidaan poikkeustapauksessa rajoittaa lailla, jos se on potilaan edun mukaista.

IV LUKU

Ihmisen perimä

11 artikla

Syrjinnän kielto

Kaikenlainen henkilön syrjintä hänen perimänsä perusteella on kielletty.

Article 8

Emergency situation

When because of an emergency situation the appropriate consent cannot be obtained, any medically necessary intervention may be carried out immediately for the benefit of the health of the individual concerned.

Article 9

Previously expressed wishes

The previously expressed wishes relating to a medical intervention by a patient who is not, at the time of the intervention, in a state to express his or her wishes shall be taken into account.

Chapter III

Private life and right to information

Article 10

Private life and right to information

1 Everyone has the right to respect for private life in relation to information about his or her health.

2 Everyone is entitled to know any information collected about his or her health. However, the wishes of individuals not to be so informed shall be observed.

3 In exceptional cases, restrictions may be placed by law on the exercise of the rights contained in paragraph 2 in the interests of the patient.

Chapter IV

Human genome

Article 11

Non-discrimination

Any form of discrimination against a person on grounds of his or her genetic heritage is prohibited.

12 artikla

Ennustavat geenitestit

Testejä, joilla voidaan ennustaa perinnöllisiä sairauksia tai selvittää, onko henkilöllä jonkin sairauden aiheuttava geeni tai geneettinen taipumus tai alttius sairastua, saa suorittaa vain terveydellistä tarkoitusta tai terveyteen liittyvää tieteellistä tutkimusta varten, ja testaukseen tulee liittyä asianmukaista geneettistä neuvontaa.

Article 12

Predictive genetic tests

Tests which are predictive of genetic diseases or which serve either to identify the subject as a carrier of a gene responsible for a disease or to detect a genetic predisposition or susceptibility to a disease may be performed only for health purposes or for scientific research linked to health purposes, and subject to appropriate genetic counselling.

13 artikla

Perimään kohdistuvat toimenpiteet

Toimenpide, jonka tarkoituksena on muuttaa perimää, voidaan suorittaa vain ennalta ehkäisyä, diagnosointia tai hoitoa varten ja vain, jos toimenpiteen tarkoituksena ei ole muuttaa jälkeläisten perimää.

Article 13

Interventions on the human genome

An intervention seeking to modify the human genome may only be undertaken for preventive, diagnostic or therapeutic purposes and only if its aim is not to introduce any modification in the genome of any descendants.

14 artikla

Sukupuolen valinnan kieltö

Hedelmöityshoitomenetelmiä ei saa käyttää syntyvän lapsen sukupuolen valitsemiseen, paitsi jos niillä on tarkoitus välttää vakava sukupuolisidonnainen perinnöllinen sairaus.

Article 14

Non-selection of sex

The use of techniques of medically assisted procreation shall not be allowed for the purpose of choosing a future child's sex, except where serious hereditary sex-related disease is to be avoided.

V LUKU

Tieteellinen tutkimus

15 artikla

Yleissääntö

Tieteellistä tutkimusta biologian ja lääketieteen alalla voidaan harjoittaa vapaasti, jollei tämän yleissopimuksen määräyksistä ja muista ihmisen suojelua koskevista oikeudellisista määräyksistä muuta johdu.

Chapter V

Scientific research

Article 15

General rule

Scientific research in the field of biology and medicine shall be carried out freely, subject to the provisions of this Convention and the other legal provisions ensuring the protection of the human being.

16 artikla

Tutkittavien henkilöiden suojelu

Tutkimus voidaan kohdistaa henkilöön vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

i) muu kuin ihmiseen kohdistuva tutkimus ei tarjoa yhtä tehokasta vaihtoehtoa,

ii) kyseiselle henkilölle mahdollisesti aiheutuvat riskit eivät ole suhteettoman suuret tutkimuksesta odotettavissa olevaan hyötyyn nähden,

iii) toimivaltainen taho on hyväksynyt tutkimushankkeen sen jälkeen, kun tutkimuksen tieteellisyys, mukaan lukien tutkimuksen tavoitteen merkitys, sekä sen eettisyys on arvioitu riippumattomasti ja monitieteisesti,

iv) tutkittavalle on selvitetty hänen lakisääteiset oikeutensa ja oikeusturvansa,

v) 5 artiklassa tarkoitettu suostumus on annettu nimenomaisesti, yksilöidysti ja se on dokumentoitu. Suostumus voidaan vapaasti peruuttaa milloin tahansa.

17 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, jotka eivät voi antaa suostumustaan tutkimukseen

1. Jos henkilö ei voi antaa suostumustaan tutkimukseen 5 artiklassa tarkoitetulla tavalla, hänet voidaan tutkia vain, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

i) 16 artiklan i-iv kohdassa määrätyt edellytykset täyttyvät.

ii) tutkimuksesta voi olla tosiasiallista ja välitöntä hyötyä kyseisen henkilön terveydelle,

iii) tutkimusta ei pystytä tekemään yhtä tehokkaasti sellaisilla henkilöillä, jotka voivat antaa suostumuksensa,

iv) 6 artiklassa tarkoitettu tarvittava lupa on annettu yksilöidysti ja kirjallisesti, ja

v) kyseinen henkilö ei vastusta tutkimusta.

2. Jos tutkimuksesta ei ole odotettavissa välitöntä hyötyä kyseisen henkilön terveydelle, tutkimukseen voidaan poikkeuksellisesti ja

Article 16

Protection of persons undergoing research

Research on a person may only be undertaken if all the following conditions are met:

i there is no alternative of comparable effectiveness to research on humans;

ii the risks which may be incurred by that person are not disproportionate to the potential benefits of the research;

iii the research project has been approved by the competent body after independent examination of its scientific merit, including assessment of the importance of the aim of the research, and multidisciplinary review of its ethical acceptability,

iv the persons undergoing research have been informed of their rights and the safeguards prescribed by law for their protection;

v the necessary consent as provided for under Article 5 has been given expressly, specifically and is documented. Such consent may be freely withdrawn at any time.

Article 17

Protection of persons not able to consent to research

1 Research on a person without the capacity to consent as stipulated in Article 5 may be undertaken only if all the following conditions are met:

i the conditions laid down in Article 16, sub-paragraphs i to iv, are fulfilled;

ii the results of the research have the potential to produce real and direct benefit to his or her health;

iii research of comparable effectiveness cannot be carried out on individuals capable of giving consent;

iv the necessary authorisation provided for under Article 6 has been given specifically and in writing; and

v the person concerned does not object.

2 Exceptionally and under the protective conditions prescribed by law, where the research has not the potential to produce results

oikeusturvasäännöksiä noudattaen antaa lupa 1 kappaleen i, iii, iv ja v kohdassa määrättyjen edellytysten sekä seuraavien lisäedellytysten täytyessä:

i) tutkimuksen tavoitteena on tuottaa henkilön terveydentilasta, sairaudesta tai haitasta merkittävää tieteellistä lisätietoa ja siten osaltaan edistää tuloksia, joista voi olla hyötyä kyseiselle henkilölle tai muille samanikäisille tai samasta sairaudesta tai haitasta kärsiville tai samassa terveydentilassa oleville henkilöille,

ii) tutkimuksesta kyseiselle henkilölle aiheutuvat riski ja rasitus ovat vähäiset.

of direct benefit to the health of the person concerned, such research may be authorised subject to the conditions laid down in paragraph 1, sub-paragraphs i, iii, iv and v above, and to the following additional conditions:

i the research has the aim of contributing, through significant improvement in the scientific understanding of the individual's condition, disease or disorder, to the ultimate attainment of results capable of conferring benefit to the person concerned or to other persons in the same age category or afflicted with the same disease or disorder or having the same condition;

ii the research entails only minimal risk and minimal burden for the individual concerned.

18 artikla

Alkioiden tutkiminen in vitro

1. Jos laki sallii alkioiden tutkimisen in vitro, sen on taattava riittävä alkion suojele.

2. Ihmisalkioiden luominen tutkimustarkoitukseen on kielletty.

Article 18

Research on embryos in vitro

1 Where the law allows research on embryos in vitro, it shall ensure adequate protection of the embryo.

2 The creation of human embryos for research purposes is prohibited.

VI LUKU

Elinten ja kudoksien irrottaminen eläviltä luovuttajilta elinsiirtoa varten

19 artikla

Yleissääntö

1. Elimen tai kudosta saa irrottaa elävältä luovuttajalta elinsiirtoa varten vain, jos siitä on hyötyä vastaanottajan hoidon kannalta ja jollei sopivaa elintä tai kudosta ole saatavissa kuolleelta luovuttajalta eikä vastaanottajan hoitamiseksi ole käytettävissä muuta yhtä tehokasta keinoa.

2. Tämän yleissopimuksen 5 artiklassa tarjotun tarvittavan suostumuksen on oltava annettu nimenomaisesti ja yksilöidysti joko kirjallisesti tai asianomaisen viranomaisen läsnä ollessa.

Chapter VI

Organ and tissue removal from living donors for transplantation purposes

Article 19

General rule

1 Removal of organs or tissue from a living person for transplantation purposes may be carried out solely for the therapeutic benefit of the recipient and where there is no suitable organ or tissue available from a deceased person and no other alternative therapeutic method of comparable effectiveness.

2 The necessary consent as provided for under Article 5 must have been given expressly and specifically either in written form or before an official body.

20 artikla

Sellaisten henkilöiden suojelu, jotka eivät voi antaa suostumustaan elimen irrottamiseen

1. Elintä tai kudosta ei saa irrottaa sellaiselta henkilöltä, joka ei voi antaa 5 artiklassa tarkoitettua suostumusta.

2. Uusiutuvan kudoksen irrottaminen henkilöltä, joka ei voi antaa suostumustaan, voidaan poikkeuksellisesti ja oikeusturvasäännöksiä noudattaen sallia seuraavin edellytyksin:

- i) soveltuva luovuttajaa, joka voisi antaa suostumuksensa, ei ole käytettävissä,
- ii) vastaanottaja on luovuttajan veli tai sisar,
- iii) luovutuksella on mahdollista pelastaa vastaanottajan henki,
- iv) 6 artiklan 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettu lupa on annettu yksilöidysti ja kirjallisesti sekä lain mukaisesti, ja toimenpide on toimivaltaisen tahon hyväksymä,
- v) mahdollinen luovuttaja ei vastusta kudoksen irrottamista.

VII LUKU

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kieltö ja ihmiskehon osan käyttö

21 artikla

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kieltö

Ihmisruumista ja sen osia ei saa sellaiseenaan käyttää taloudellisen hyödyn tavoitteluun.

22 artikla

Ihmiskehon irrotetun osan käyttö

Jos toimenpiteen yhteydessä irrotetaan ihmiskehon osa, se voidaan ottaa talteen ja käyttää muuhun kuin irrottamisen alkuperäiseen tarkoitukseen vain, jos se tehdään asianmukaisten tiedonanto- ja suostumusmenettelyjen mukaisesti.

Article 20

Protection of persons not able to consent to organ removal

1 No organ or tissue removal may be carried out on a person who does not have the capacity to consent under Article 5.

2 Exceptionally and under the protective conditions prescribed by law, the removal of regenerative tissue from a person who does not have the capacity to consent may be authorised provided the following conditions are met:

- i there is no compatible donor available who has the capacity to consent;
- ii the recipient is a brother or sister of the donor;
- iii the donation must have the potential to be life-saving for the recipient;
- iv the authorisation provided for under paragraphs 2 and 3 of Article 6 has been given specifically and in writing, in accordance with the law and with the approval of the competent body;
- v the potential donor concerned does not object.

Chapter VII

Prohibition of financial gain and disposal of a part of the human body

Article 21

Prohibition of financial gain

The human body and its parts shall not, as such, give rise to financial gain.

Article 22

Disposal of a removed part of the human body

When in the course of an intervention any part of a human body is removed, it may be stored and used for a purpose other than that for which it was removed, only if this is done in conformity with appropriate information and consent procedures.

VIII LUKU

Chapter VIII

Yleissopimuksen määräysten loukkaaminen**Infringements of the provisions of the Convention**

23 artikla

Article 23

*Oikeuksien tai periaatteiden loukkaaminen**Infringement of the rights or principles*

Sopimuspuolet varmistavat asianmukaisen oikeusturvan estääkseen tai lopettaakseen nopeasti tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien ja periaatteiden laittoman loukkaamisen .

The Parties shall provide appropriate judicial protection to prevent or to put a stop to an unlawful infringement of the rights and principles set forth in this Convention at short notice.

24 artikla

Article 24

*Aiheettoman vahingon korvaaminen**Compensation for undue damage*

Henkilö, joka on kärsinyt aiheetonta vahinkoa toimenpiteen johdosta, on oikeutettu oikeudenmukaiseen korvaukseen laissa säädettyjen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

The person who has suffered undue damage resulting from an intervention is entitled to fair compensation according to the conditions and procedures prescribed by law.

25 artikla

Article 25

*Seuraamukset**Sanctions*

Sopimuspuolet säätävät asianmukaisista seuraamuksista, jotka määrätään tämän yleissopimuksen määräysten rikkomisesta.

Parties shall provide for appropriate sanctions to be applied in the event of infringement of the provisions contained in this Convention.

IX LUKU

Chapter IX

Tämän yleissopimuksen määräysten suhde muihin määräyksiin**Relation between this Convention and other provisions**

26 artikla

Article 26

*Oikeuksien käyttöä koskevat rajoitukset**Restrictions on the exercise of the rights*

1. Tässä yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien käytölle ja sen oikeusturvamääräysten soveltamiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi, rikollisuuden estämiseksi, kansanterveyden suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

1 No restrictions shall be placed on the exercise of the rights and protective provisions contained in this Convention other than such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society in the interest of public safety, for the prevention of crime, for the protection of public health or for the protection of the rights and freedoms of others.

2. Edellisessä kappaleessa tarkoitettuja rajoituksia ei voida kohdistaa 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20 ja 21 artiklassa määrättyihin oikeuksiin.

27 artikla

Laajempi suoja

Tämän yleissopimuksen määräysten ei tulkitä rajoittavan sopimuspuolen mahdollisuutta myöntää tässä yleissopimuksessa määrättyä suojaa laajempi suoja biologian ja lääketieteen sovellusten alalla tai muutoin vaikuttavan tähän mahdollisuuteen.

2 The restrictions contemplated in the preceding paragraph may not be placed on Articles 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20 and 21.

Article 27

Wider protection

None of the provisions of this Convention shall be interpreted as limiting or otherwise affecting the possibility for a Party to grant a wider measure of protection with regard to the application of biology and medicine than is stipulated in this Convention.

X LUKU

Julkinen keskustelu

28 artikla

Julkinen keskustelu

Tämän yleissopimuksen sopimuspuolet varmistavat, että biologian ja lääketieteen kehityksen herättämistä peruskysymyksistä käydään asianmukaista julkista keskustelua, erityisesti sen lääketieteellisistä, sosiaalisista, taloudellisista, eettisistä ja oikeudellisista vaikutuksista, ja että tämän kehityksen soveluksista neuvotellaan asianmukaisesti.

Chapter X

Public debate

Article 28

Public debate

Parties to this Convention shall see to it that the fundamental questions raised by the developments of biology and medicine are the subject of appropriate public discussion in the light, in particular, of relevant medical, social, economic, ethical and legal implications, and that their possible application is made the subject of appropriate consultation.

XI LUKU

Yleissopimuksen tulkinta ja seuranta

29 artikla

Yleissopimuksen tulkinta

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin voi ilman suoraa yhteyttä yksittäiseen jossakin tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin antaa tämän yleissopimuksen tulkintaa koskevan neuvoa-antavan lausunnon oikeudellisista kysymyksistä

– sopimuspuolen hallituksen pyynnöstä, ilmoitettuaan asiasta muille sopimuspuolille,

Chapter XI

Interpretation and follow-up of the Convention

Article 29

Interpretation of the Convention

The European Court of Human Rights may give, without direct reference to any specific proceedings pending in a court, advisory opinions on legal questions concerning the interpretation of the present Convention at the request of:

– the Government of a Party, after having informed the other Parties;

– tämän yleissopimuksen 32 artiklalla perustetun komitean pyynnöstä, josta komitea on päättänyt kahden kolmasosan äänen enemmistöllä kokoonpanossa, joka edustaa ainoastaan tämän yleissopimuksen sopimuspuolia.

– the Committee set up by Article 32, with membership restricted to the Representatives of the Parties to this Convention, by a decision adopted by a two-thirds majority of votes cast.

30 artikla

Yleissopimuksen soveltamista koskevat raportit

Euroopan neuvoston pääsihteerin pyynnöstä sopimuspuolen on toimitettava selvitys tavasta, jolla sen kansallisessa lainsäädännössä varmistetaan tämän yleissopimuksen määräysten tehokas täytäntöönpano.

Article 30

Reports on the application of the Convention

On receipt of a request from the Secretary General of the Council of Europe any Party shall furnish an explanation of the manner in which its internal law ensures the effective implementation of any of the provisions of the Convention.

XII LUKU

Pöytäkirjat

31 artikla

Pöytäkirjat

Tämän yleissopimuksen sisältämien periaatteiden kehittämiseksi tietyillä aloilla voidaan tehdä pöytäkirjoja 32 artiklan mukaisesti.

Pöytäkirjat ovat avoinna allekirjoittamista varten tämän yleissopimuksen allekirjoittajille. Ne on ratifioitava tai hyväksyttävä. Allekirjoittaja ei voi ratifioida tai hyväksyä pöytäkirjoja ratifioimatta tai hyväksymättä aiemmin tai samanaikaisesti tätä yleissopimusta.

Chapter XII

Protocols

Article 31

Protocols

Protocols may be concluded in pursuance of Article 32, with a view to developing, in specific fields, the principles contained in this Convention.

The Protocols shall be open for signature by Signatories of the Convention. They shall be subject to ratification, acceptance or approval. A Signatory may not ratify, accept or approve Protocols without previously or simultaneously ratifying accepting or approving the Convention.

XIII LUKU

Yleissopimuksen muutokset

32 artikla

Yleissopimuksen muutokset

1. “Komitealle” tässä artiklassa ja 29 artiklassa määrätyt tehtävät hoitaa bioetiikan johtokomitea (Steering Committee on Bioethics/CDBI) tai muu ministerikomitean tähän tarkoitukseen määräämä komitea.

Chapter XIII

Amendments to the Convention

Article 32

Amendments to the Convention

1 The tasks assigned to “the Committee” in the present article and in Article 29 shall be carried out by the Steering Committee on Bioethics (CDBI), or by any other committee designated to do so by the Committee of Ministers.

2. Kukin Euroopan neuvoston jäsenvaltio sekä kukin tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, joka ei ole Euroopan neuvoston jäsen, voi olla edustettuna ja käyttää yhtä ääntä komiteassa, kun komitea hoitaa sille tässä yleissopimuksessa määrättyjä tehtäviä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 29 artiklan erityismääräyksiä.

3. Valtiota, jota tarkoitetaan 33 artiklassa tai jota on pyydetty liittymään tähän yleissopimukseen 34 artiklan määräysten mukaisesti, ja joka ei ole tämän yleissopimuksen sopimuspuoli, voi edustaa komiteassa tarkkailija. Jollei Euroopan yhteisö ole sopimuspuoli, sitä voi edustaa komiteassa tarkkailija.

4. Tieteen kehityksen huomioon ottamiseksi tätä yleissopimusta arvioidaan komiteassa viimeistään viiden vuoden kuluttua yleissopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen komitean päättämin väliajoin.

5. Sopimuspuolen, komitean tai ministerikomitean esittämä ehdotus tämän yleissopimuksen muuttamiseksi tai uuden pöytäkirjan tekemiseksi tai pöytäkirjan muuttamiseksi annetaan tiedoksi Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka toimittaa ehdotuksen Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, yleissopimuksen allekirjoittajille, sopimuspuolille, valtioille, jotka on kutsuttu allekirjoittamaan tämä yleissopimus 33 artiklan määräysten mukaisesti, sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään siihen 34 artiklan määräysten mukaisesti.

6. Komitea käsittelee ehdotuksen aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua siitä, kun pääsihteeri on toimittanut sen 5 kappaleen mukaisesti. Komitea saattaa kahden kolmasosan äänten enemmistöllä hyväksytyt tekstit ministerikomitean hyväksyttäväksi. Kun ministerikomitea on hyväksynyt tekstin, se toimitetaan sopimuspuolille ratifiointia tai hyväksymistä varten.

7. Muutos tulee voimaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona viisi sopimuspuolta, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

2 Without prejudice to the specific provisions of Article 29, each member State of the Council of Europe, as well as each Party to the present Convention which is not a member of the Council of Europe, may be represented and have one vote in the Committee when the Committee carries out the tasks assigned to it by the present Convention.

3 Any State referred to in Article 33 or invited to accede to the Convention in accordance with the provisions of Article 34 which is not Party to this Convention may be represented on the Committee by an observer. If the European Community is not a Party it may be represented on the Committee by an observer.

4 In order to monitor scientific developments, the present Convention shall be examined within the Committee no later than five years from its entry into force and thereafter at such intervals as the Committee may determine.

5 Any proposal for an amendment to this Convention, and any proposal for a Protocol or for an amendment to a Protocol, presented by a Party, the Committee or the Committee of Ministers shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by him to the member States of the Council of Europe, to the European Community, to any Signatory, to any Party, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 33 and to any State invited to accede to it in accordance with the provisions of Article 34.

6 The Committee shall examine the proposal not earlier than two months after it has been forwarded by the Secretary General in accordance with paragraph 5. The Committee shall submit the text adopted by a two-thirds majority of the votes cast to the Committee of Ministers for approval. After its approval, this text shall be forwarded to the Parties for ratification, acceptance or approval.

7 Any amendment shall enter into force, in respect of those Parties which have accepted it, on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which five Parties, including at least four member States of the Council of Europe, have informed the Secretary General that they have accepted it.

Sellaisen sopimuspuolen osalta, joka hyväksyy muutoksen myöhemmin, se tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona kyseinen sopimuspuoli on ilmoittanut pääsihteerille hyväksyneensä muutoksen.

In respect of any Party which subsequently accepts it, the amendment shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which that Party has informed the Secretary General of its acceptance.

XIV LUKU

Chapter XIV

Loppumääräykset

Final clauses

33 artikla

Article 33

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja voimaantulo

Signature, ratification and entry into force

1. Tämä yleissopimus on avoimna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet sen valmisteluun, sekä Euroopan yhteisölle.

1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non member States which have participated in its elaboration and by the European Community.

2. Tämä yleissopimus on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona viisi valtiota, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on ilmaissut suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomaksi tämän artiklan 2 kappaleen määräysten mukaisesti.

3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States, including at least four member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2 of the present article.

4. Sellaisen allekirjoittajan osalta, joka ilmaisee myöhemmin suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomaksi, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta kyseisen allekirjoittajan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

4 In respect of any Signatory which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

34 artikla

Article 34

Euroopan neuvoston ulkopuoliset valtiot

Non member States

1. Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen Euroopan neuvoston ministerikomitea voi, neuvoteltuaan sopimuspuolten kanssa, kutsua Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion liittymään tähän yleissopimukseen Euroopan neuvoston perussäännön 20 artiklan d

1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties, invite any non-member State of the Council of Europe to accede to this Convention by a decision taken by the majority

kappaleen mukaisella enemmistöpäätöksellä sekä niiden sopimusvaltioiden edustajien yksimielisellä päätöksellä, joilla on oikeus kuu-
lua ministerikomiteaan.

2. Yleissopimukseen liittyvän valtion osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona kyseisen valtion liittymiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

35 artikla

Alueet

1. Allekirjoittaja voi tämän yleissopimuksen allekirjoittamisen tai ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettamisen yhteydessä täsmentää alueen tai alueet, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan. Muut valtiot voivat antaa vastaavan selityksen liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä.

2. Sopimuspuoli voi milloin tahansa myöhemmin antaa Euroopan neuvoston pääsihteerille selityksen, jolla tämän yleissopimuksen soveltaminen laajennetaan koskemaan muuta selityksessä mainittua aluetta, jonka kansainvälisistä suhteista kyseinen sopimuspuoli vastaa tai jonka puolesta se on toimivaltainen tekemään sitoumuksia. Tällaisen alueen osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut selityksen.

3. Tämän artiklan kahden edellä olevan kappaleen mukaisesti annetut selitykset voidaan peruuttaa minkä tahansa sellaisessa selityksessä mainitun alueen osalta ilmoittamalla asiasta pääsihteerille. Peruuttaminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

36 artikla

Varaumat

1. Valtio tai Euroopan yhteisö voi tämän yleissopimuksen allekirjoittamisen tai ratifi-

provided for in Article 20, paragraph d, of the Statute of the Council of Europe, and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.

2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 35

Territories

1 Any Signatory may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, specify the territory or territories to which this Convention shall apply. Any other State may formulate the same declaration when depositing its instrument of accession.

2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 36

Reservations

1 Any State and the European Community may, when signing this Convention or when

oimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tallettamisen yhteydessä tehdä varauman yleissopimuksen yksittäisen määräyksen osalta sillä osin kuin kyseisen valtion tai Euroopan yhteisön alueella tuolloin voimassa oleva lainsäädäntö ei ole yhdenmukainen kyseisen sopimusmääräyksen kanssa. Yleisluonteiset varamat eivät ole sallittuja tämän artiklan nojalla.

2. Tämän artiklan nojalla tehdyssä varauksessa on lyhyesti selostettava kyseessä olevan lainsäädännön sisältö.

3. Sopimuspuoli, joka laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamisen koskemaan 35 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua selityksessä mainittua aluetta, voi tehdä varauman kyseisen alueen osalta tämän artiklan edellä olevien kappaleiden määräysten mukaisesti.

4. Sopimuspuoli, joka on tehnyt tässä artiklassa tarkoitetun varauman, voi peruuttaa sen ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille. Peruuttaminen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut yksi kuukausi päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

37 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

38 artikla

Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, allekirjoittajille, sopimuspuolille ja muille valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen:

depositing the instrument of ratification, acceptance, approval or accession, make a reservation in respect of any particular provision of the Convention to the extent that any law then in force in its territory is not in conformity with the provision. Reservations of a general character shall not be permitted under this article.

2 Any reservation made under this article shall contain a brief statement of the relevant law.

3 Any Party which extends the application of this Convention to a territory mentioned in the declaration referred to in Article 35, paragraph 2, may, in respect of the territory concerned, make a reservation in accordance with the provisions of the preceding paragraphs.

4 Any Party which has made the reservation mentioned in this article may withdraw it by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of its receipt by the Secretary General.

Article 37

Denunciation

1 Any Party may at any time denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 38

Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council, the European Community, any Signatory, any Party and any other State which has been invited to accede to this Convention of:

- a. allekirjoittamisista,
- b. ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista,
- c. 33 ja 34 artiklan mukaisista yleissopimuksen voimaantulopäivistä,
- d. 32 artiklan mukaisesti tehdyistä muutoksista ja pöytäkirjoista sekä kyseisten muutosten ja pöytäkirjojen voimaantulopäivistä,
- e. 35 artiklan mukaisesti annetuista selityksistä,
- f. 36 artiklan mukaisesti tehdyistä varauksista ja varaumien peruuttamisista,
- g. muista tähän yleissopimukseen liittyvistä toimenpiteistä, ilmoituksista ja tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Oviedossa (Asturiasissa) 4 päivänä huhtikuuta 1997 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle, Euroopan yhteisölle, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet tämän yleissopimuksen valmisteluun, sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 33 or 34;
- d any amendment or Protocol adopted in accordance with Article 32, and the date on which such an amendment or Protocol enters into force;
- e any declaration made under the provisions of Article 35;
- f any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of the provisions of Article 36;
- g any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Oviedo (Asturias), this 4th day of April 1997, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the European Community, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, and to any State invited to accede to this Convention.

(Suomennos)

**IHMISOIKEUKSIEN JA IHMISARVON
SUOJAAMISEKSI BIOLOGIAN JA LÄÄ-
KETIETEEN ALALLA TEHDYN YLEIS-
SOPIMUKSEN LISÄPÖYTÄKIRJA IH-
MISTEN TOISINTAMISEN KIELTÄMI-
SESTÄ**

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, muut valtiot ja Euroopan yhteisö, jotka ovat allekirjoittaneet tämän ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirjan ja jotka

panevat merkille nisäkkäiden toisintamisen alalla tapahtuneen tieteen kehityksen, joka perustuu erityisesti alkion jakamiseen ja tuman siirtämiseen,

ovat ottaneet huomioon, että eräät toisintamistekniikat sinänsä voivat edistää tieteellistä osaamista ja tieteen sovelluksia lääketieteen alalla, katsovat, että ihmisten toisintaminen voi tulla teknisesti mahdolliseksi,

ovat ottaneet huomioon, että alkio voi jakautua luonnollisesti ja tämä voi joskus johtaa perimältään identtisten kaksosten syntymään,

katsovat kuitenkin, että ihmisen välineellistäminen luomalla tarkoituksellisesti perimältään identtisiä ihmisiä on ihmisarvon vastaista ja siten biologian ja lääketieteen väärinkäyttöä,

ottavat myös huomioon ne vakavat terveydelliset, psykologiset ja sosiaaliset ongelmat, joita tällainen biolääketieteen tarkoituksellinen käyttö voi aiheuttaa kyseisille ihmisille,

ottavat huomioon ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä tehdyn yleissopimuksen tarkoituksen, erityisesti 1 artiklassa mainitun periaatteen, jonka tarkoituksena on kaikkien ihmisarvon ja identiteetin suojeleminen,

ovat sopineet seuraavasta:

**ADDITIONAL PROTOCOL TO THE
CONVENTION FOR THE PROTEC-
TION OF HUMAN RIGHTS AND
DIGNITY OF THE HUMAN BEING
WITH REGARD TO THE APPLICA-
TION OF BIOLOGY AND MEDICINE,
ON THE PROHIBITION OF CLONING
HUMAN BEINGS**

The member States of the Council of Europe, the other States and the European Community Signatories to this Additional Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine,

Noting scientific developments in the field of mammal cloning, particularly through embryo splitting and nuclear transfer;

Mindful of the progress that some cloning techniques themselves may bring to scientific knowledge and its medical application;

Considering that the cloning of human beings may become a technical possibility;

Having noted that embryo splitting may occur naturally and sometimes result in the birth of genetically identical twins;

Considering however that the instrumentalisation of human beings through the deliberate creation of genetically identical human beings is contrary to human dignity and thus constitutes a misuse of biology and medicine;

Considering also the serious difficulties of a medical, psychological and social nature that such a deliberate biomedical practice might imply for all the individuals involved;

Considering the purpose of the Convention on Human Rights and Biomedicine, in particular the principle mentioned in Article 1 aiming to protect the dignity and identity of all human beings,

Have agreed as follows:

1 artikla

1. Sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on luoda toisen elävän tai kuolleen ihmisen kanssa perimältään identtinen ihminen, on kielletty.

2. Tässä artiklassa toisen ihmisen kanssa "perimältään identtisellä" ihmisellä tarkoitetaan ihmistä, jolla on toisen ihmisen kanssa sama tuman geeniperimä.

2 artikla

Tämän pöytäkirjan määräyksistä ei saa poiketa yleissopimuksen 26 artiklan 1 kappaleen nojalla.

3 artikla

Sopimuspuolten kesken tämän pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan määräykset katsotaan yleissopimuksen lisäartikloiksi, ja kaikkia yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sen mukaisesti.

4 artikla

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten yleissopimuksen allekirjoittajille. Pöytäkirja on ratifioitava tai hyväksyttävä. Allekirjoittaja ei voi ratifioida tai hyväksyä tätä pöytäkirjaa ratifioimatta tai hyväksymättä aiemmin tai samanaikaisesti yleissopimusta. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

5 artikla

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona viisi valtiota, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on ilmaissut suostumuksensa tulla pöytäkirjan sitomaksi 4 artiklan määräysten mukaisesti.

2. Sellaisen allekirjoittajan osalta, joka ilmaisee myöhemmin suostumuksensa tulla pöytäkirjan sitomaksi, pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä

Article 1

1 Any intervention seeking to create a human being genetically identical to another human being, whether living or dead, is prohibited.

2 For the purpose of this article, the term human being "genetically identical" to another human being means a human being sharing with another the same nuclear gene set.

Article 2

No derogation from the provisions of this Protocol shall be made under Article 26, paragraph 1, of the Convention.

Article 3

As between the Parties, the provisions of Articles 1 and 2 of this Protocol shall be regarded as additional articles to the Convention and all the provisions of the Convention shall apply accordingly.

Article 4

This Protocol shall be open for signature by Signatories to the Convention. It is subject to ratification, acceptance or approval. A Signatory may not ratify, accept or approve this Protocol unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 5

1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States, including at least four member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 4.

2 In respect of any Signatory which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expira-

päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta kyseisen allekirjoittajan ratifioimistai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

6 artikla

1. Tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen voi yleissopimukseen liittynyt valtio liittyä myös tähän pöytäkirjaan.

2. Liittyminen tapahtuu tallettamalla Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan liittymiskirja, joka tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta tallettamispäivästä.

7 artikla

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän pöytäkirjan ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille.

2. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

8 artikla

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, allekirjoittajille, sopimuspuolille ja muille valtioille, jotka on kutsuttu liittymään yleissopimukseen,

- a. allekirjoittamisista,
- b. ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista,
- c. 5 ja 6 artiklan mukaisista pöytäkirjan voimaantulopäivistä,
- d. muista tähän pöytäkirjaan liittyvistä toimenpiteistä, ilmoituksista ja tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Pariisissa 12 päivänä tammikuuta 1998 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan

tion of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 6

1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to this Protocol.

2 Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 7

1 Any Party may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 8

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the European Community, any Signatory, any Party and any other State which has been invited to accede to the Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 5 and 6;
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Paris, this twelfth day of January 1998, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the

neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet tämän pöytäkirjan valmisteluun, ja valtioille, jotka on kutsuttu liittymään yleissopimukseen, sekä Euroopan yhteisölle.

Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol, to any State invited to accede to the Convention and to the European Community.

(Suomennos)

IHMISOIKEUKSISTA JA BIOLÄÄKETIETEESTÄ TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN LISÄPÖYTÄKIRJA IHMISALKUPERÄÄ OLEVIENTEN JA KUDOSTEN SIIRROISTA

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, muut valtiot ja Euroopan yhteisö, jotka ovat allekirjoittaneet tämän ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimus ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä") lisäpöytäkirjan ja jotka

katsovat, että Euroopan neuvoston pyrki- myksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille ja että yhtenä keinona tähän pääsemiseksi on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien ylläpitäminen ja edistäminen,

katsovat, että ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä tehdyn yleissopimuksen tavoitteena on sen 1 artiklassa olevan määrittelyn mukaan suojella kaikkien ihmisarvoa ja identiteettiä ja taata ketään syrjimättä, että jokaisen koskemattomuutta ja muita oikeuksia ja perusvapauksia kunnioitetaan biologian ja lääketieteen sovellusten alalla,

katsovat, että lääketieteen kehitys erityisesti elin- ja kudossiirtojen alalla osaltaan edistää ihmishenkien pelastamista tai parantaa elämänlaatua merkittävästi,

katsovat, että elin- ja kudossiirrot ovat va- kiintunut osa väestölle tarjottavia terveystal- veluja,

katsovat, että siirtoelin- ja kudospulan huomioon ottaen olisi ryhdyttävä asianmukai- siin toimiin elin- ja kudoslouputusten lisää- miseksi erityisesti tiedottamalla yleisölle elin- ja kudossiirtojen tärkeydestä sekä edistämällä eurooppalaista yhteistyötä tällä alalla,

katsovat myös, että elin- ja kudossiirtoihin liittyy luonnostaan eettisiä, psykologisia ja sosiokulttuurisia ongelmia,

ADDITIONAL PROTOCOL TO THE CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND BIOMEDICINE CONCERNING TRANSPLANTATION OF ORGANS AND TISSUES OF HUMAN ORIGIN

Preamble

The member States of the Council of Europe, the other States and the European Community signatories to this Additional Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine (hereinafter referred to as "Convention on Human Rights and Biomedicine"),

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members and that one of the methods by which this aim is pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Considering that the aim of the Convention on Human Rights and Biomedicine, as defined in Article 1, is to protect the dignity and identity of all human beings and guarantee everyone, without discrimination, respect for their integrity and other rights and fundamental freedoms with regard to the application of biology and medicine;

Considering that progress in medical science, in particular in the field of organ and tissue transplantation, contributes to saving lives or greatly improving their quality;

Considering that transplantation of organs and tissues is an established part of the health services offered to the population;

Considering that, in view of the shortage of organs and tissues, appropriate action should be taken to increase organ and tissue donation, in particular by informing the public of the importance of organ and tissue transplantation and by promoting European co- operation in this field;

Considering moreover the ethical, psychological and socio-cultural problems inherent in the transplantation of organs and tissues;

katsovat, että elin- ja kudossiirtojen väärinkäyttö voi johtaa tekoihin, jotka vaarantavat yksilöiden hengen, hyvinvoinnin tai ihmisarvon,

katsovat, että elin- ja kudossiirrot olisi tehtävä olosuhteissa, joissa suojataan elinten ja kudosten luovuttajien, mahdollisten luovuttajien ja vastaanottajien oikeuksia ja vapauksia, ja että yhteiskunnan rakenteiden on osaltaan varmistettava tällaiset olosuhteet,

ovat tietoisia siitä, että mahdollistettaessa Euroopassa elin- ja kudossiirtoja potilaiden eduksi on suojattava yksilöiden oikeuksia ja vapauksia sekä estettävä elinten ja kudosten hankinnassa, vaihdossa ja jakamisessa kehon osien kaupallistaminen,

ottavat huomioon Euroopan neuvoston ministerikomitean ja parlamentaarisen yleiskokouksen aiemman työn tällä alalla,

ovat päättäneet toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ihmisarvon sekä yksilön oikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi elin- ja kudossiirtojen yhteydessä,

ovat sopineet seuraavasta:

I LUKU

Päämäärä ja soveltamisala

1 artikla

Päämäärä

Tämän pöytäkirjan sopimuspuolet suojelevat kaikkien ihmisarvoa ja identiteettiä ja taakavat ketään syrjimättä, että jokaisen koskemattomuutta ja muita oikeuksia ja perusvapauksia kunnioitetaan ihmisen elinten ja kudosten siirtojen yhteydessä.

2 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1 Tätä pöytäkirjaa sovelletaan hoidollisiin ihmisen elinten ja kudosten siirtoihin.

Considering that the misuse of organ and tissue transplantation may lead to acts endangering human life, well being or dignity;

Considering that organ and tissue transplantation should take place under conditions protecting the rights and freedoms of donors, potential donors and recipients of organs and tissues and that institutions must be instrumental in ensuring such conditions;

Recognising that, in facilitating the transplantation of organs and tissues in the interest of patients in Europe, there is a need to protect individual rights and freedoms and to prevent the commercialisation of parts of the human body involved in organ and tissue procurement, exchange and allocation activities;

Taking into account previous work of the Committee of Ministers and the Parliamentary Assembly of the Council of Europe in this field;

Resolving to take such measures as are necessary to safeguard human dignity and the rights and fundamental freedoms of the individual with regard to organ and tissue transplantation,

Have agreed as follows:

Chapter I

Object and scope

Article 1

Object

Parties to this Protocol shall protect the dignity and identity of everyone and guarantee, without discrimination, respect for his or her integrity and other rights and fundamental freedoms with regard to transplantation of organs and tissues of human origin.

Article 2

Scope and definitions

1 This Protocol applies to the transplantation of organs and tissues of human origin carried out for therapeutic purposes.

2 Kudoksiin sovellettavia tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan myös soluihin, mukaan lukien veren kantasolut.

3 Pöytäkirjaa ei sovelleta

- a. lisääntymiselimiin ja -kudoksiin,
- b. alkioiden ja sikiöiden elimiin ja kudoksiin,
- c. vereen ja verivalmisteesiin.

4 Tässä pöytäkirjassa

– “siirto” käsittää koko prosessin, jossa elin tai kudოს irrotetaan henkilöltä ja siirretään toiselle henkilölle, mukaan lukien kaikki valmisteluun, säilytykseen ja talteenottoon liittyvät toimenpiteet,

– “irrottamisella” tarkoitetaan kudoksen tai elimen irrottamista siirtoa varten, jollei 20 artiklan määräyksistä muuta johdu.

2 The provisions of this Protocol applicable to tissues shall apply also to cells, including haematopoietic stem cells.

3 The Protocol does not apply:

- a to reproductive organs and tissue;
- b to embryonic or foetal organs and tissues;

c to blood and blood derivatives.

4 For the purposes of this Protocol:

– the term “transplantation” covers the complete process of removal of an organ or tissue from one person and implantation of that organ or tissue into another person, including all procedures for preparation, preservation and storage;

– subject to the provisions of Article 20, the term “removal” refers to removal for the purposes of implantation.

II LUKU

Yleiset määräykset

3 artikla

Elin- ja kudossiirtojärjestelmä

Sopimuspuolet takaavat elin- ja kudossiirtojärjestelmän, joka mahdollistaa potilaille tasapuolisen siirtojen saatavuuden.

Elimiä ja tarvittaessa kudoksia saa siirtää vain viralliseen odotusluetteloon merkityille potilaille, avoimien, puolueettomien ja asianmukaisesti perusteltujen sääntöjen sekä lääketieteellisten perusteiden mukaisesti, jollei III luvun määräyksistä muuta johdu. Jakamispäätöksestä vastaavat henkilöt tai tahot nimetään tämän järjestelmän mukaisesti.

Kansainvälisen elinten vaihtotoiminnan yhteydessä noudatettavilla menettelyillä on myös varmistettava oikeudenmukainen ja tehokas elinten ja kudosten jakaminen osallistuvien maiden kesken ottaen huomioon kunkin maan sisäinen oma solidaarisuusperiaate.

Elin- ja kudossiirtojärjestelmässä on varmistettava elinten ja kudosten alkuperän jäljitettävyyden tarvittavien tietojen kerääminen ja tallentaminen.

Chapter II

General provisions

Article 3

Transplantation system

Parties shall guarantee that a system exists to provide equitable access to transplantation services for patients.

Subject to the provisions of Chapter III, organs and, where appropriate, tissues shall be allocated only among patients on an official waiting list, in conformity with transparent, objective and duly justified rules according to medical criteria. The persons or bodies responsible for the allocation decision shall be designated within this framework.

In case of international organ exchange arrangements, the procedures must also ensure justified, effective distribution across the participating countries in a manner that takes into account the solidarity principle within each country.

The transplantation system shall ensure the collection and recording of the information required to ensure traceability of organs and tissues.

4 artikla

Ammatilliset vaatimukset

Kaikki elin- tai kudossiirtoihin liittyvät toimenpiteet on suoritettava alan ammatillisten velvoitteiden ja vaatimusten mukaisesti.

5 artikla

Tietojen antaminen vastaanottajalle

Vastaanottajalle ja tarvittaessa luvan elimen tai kudoksen siirtoon antavalle henkilölle tai taholle on annettava ennen siirtoa asianmukaiset tiedot siirron tarkoituksesta ja luonteesta, sen seurauksista ja riskeistä sekä hoitovaihtoehtoista.

6 artikla

Terveys ja turvallisuus

Elin- tai kudossiirtoihin osallistuvien ammattihenkilöiden on ryhdyttävä kaikkiin kohtuullisiin toimenpiteisiin minimoidakseen vastaanottajan riskin sairastua tarttuvaan tautiin sekä välttääkseen toiminnan, joka voi vaikuttaa elimen tai kudoksen soveltuvuuteen siirtoon.

7 artikla

Lääketieteellinen seuranta

Eläville luovuttajille ja elinten ja kudosten vastaanottajille on järjestettävä siirron jälkeen asianmukainen lääketieteellinen seuranta.

8 artikla

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöille ja yleisölle

Sopimuspuolet jakavat tietoa elinten ja kudosten tarpeesta terveydenhuollon ammattihenkilöille ja yleisölle. Ne antavat tietoa myös elinten ja kudosten irrottamisen ja siirron edellytyksistä, mukaan lukien suostumukseen tai lupaan liittyvät seikat, erityisesti

Article 4

Professional standards

Any intervention in the field of organ or tissue transplantation must be carried out in accordance with relevant professional obligations and standards.

Article 5

Information for the recipient

The recipient and, where appropriate, the person or body providing authorisation for the implantation shall beforehand be given appropriate information as to the purpose and nature of the implantation, its consequences and risks, as well as on the alternatives to the intervention.

Article 6

Health and safety

All professionals involved in organ or tissue transplantation shall take all reasonable measures to minimise the risks of transmission of any disease to the recipient and to avoid any action which might affect the suitability of an organ or tissue for implantation.

Article 7

Medical follow-up

Appropriate medical follow-up shall be offered to living donors and recipients after transplantation.

Article 8

Information for health professionals and the public

Parties shall provide information for health professionals and for the public in general on the need for organs and tissues. They shall also provide information on the conditions relating to removal and implantation of organs and tissues, including matters relating to

kuolleiden henkilöiden elinten ja kudosten irrottamisen osalta.

consent or authorisation, in particular with regard to removal from deceased persons.

III LUKU

Chapter III

Elinten ja kudosten irrottaminen eläviltä henkilöiltä

Organ and tissue removal from living persons

9 artikla

Article 9

Yleissääntö

General rule

Elimen tai kudosta saa irrottaa elävältä luovuttajalta vain, jos siirrosta on hoidollista hyötyä vastaanottajalle eikä sopivaa elintä tai kudosta ole saatavissa kuolleelta luovuttajalta eikä vastaanottajan hoitamiseksi ole käytettävissä muuta yhtä tehokasta keinoa.

Removal of organs or tissue from a living person may be carried out solely for the therapeutic benefit of the recipient and where there is no suitable organ or tissue available from a deceased person and no other alternative therapeutic method of comparable effectiveness.

10 artikla

Article 10

Mahdolliset elinten luovuttajat

Potential organ donors

Elimen saa irrottaa elävältä luovuttajalta sellaista vastaanottajaa varten, johon luovuttajalla on laissa määritelty läheinen henkilökohtainen suhde, tai jollei tällaista suhdetta ole, ainoastaan laissa määritellyin edellytyksin ja toimivaltaisen riippumattoman tahon hyväksytyä irrottamisen.

Organ removal from a living donor may be carried out for the benefit of a recipient with whom the donor has a close personal relationship as defined by law, or, in the absence of such relationship, only under the conditions defined by law and with the approval of an appropriate independent body.

11 artikla

Article 11

Luovuttajan riskien arviointi

Evaluation of risks for the donor

Ennen elimen tai kudoksen irrottamista on suoritettava asianmukaiset lääketieteelliset tutkimukset ja toimenpiteet, joiden avulla arvioidaan ja pyritään minimoimaan luovuttajan terveyteen kohdistuvat fyysiset ja psyykkiset riskit.

Before organ or tissue removal, appropriate medical investigations and interventions shall be carried out to evaluate and reduce physical and psychological risks to the health of the donor.

Elintä tai kudosta ei saa irrottaa, jos irrottaminen uhkaa vakavasti luovuttajan henkeä tai terveyttä.

The removal may not be carried out if there is a serious risk to the life or health of the donor.

12 artikla

Article 12

Tietojen antaminen luovuttajalle

Information for the donor

Luovuttajalle ja tarvittaessa tämän pöytäkirjan 14 artiklan 2 kappaleen edellyttämän lu-

The donor and, where appropriate, the person or body providing authorisation accord-

van antavalle henkilölle tai taholle on annettava etukäteen asianmukaiset tiedot elimen tai kudoksen irrottamisen tarkoituksesta ja luonteesta sekä sen seurauksista ja riskeistä.

Luovuttajalle ja luvan antavalle henkilölle tai taholle on myös annettava tietoa laissa luovuttajan suojaamiseksi säädetyistä oikeuksista ja oikeusturvasta. Heille on annettava erityisesti tieto oikeudesta saada riippumattonta neuvontaa luovutukseen liittyvistä riskeistä terveydenhuollon ammattihenkilöltä, jolla on tarvittava kokemus ja joka ei osallistu elimen tai kudoksen irrottamiseen tai myöhempisiin siirtoon liittyviin toimenpiteisiin.

13 artikla

Elävän luovuttajan suostumus

Elimen tai kudosta saa irrottaa elävältä luovuttajalta ainoastaan, jos hän on kirjallisesti tai viranomaisen läsnä ollessa antanut suostumuksensa irrottamiseen yksilöidysti, vapaasta tahdostaan ja tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista, jollei tämän pöytäkirjan 14 ja 15 artiklasta muuta johdu.

Kyseinen henkilö saa vapaasti peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa.

14 artikla

Sellaisten henkilöiden suojeleminen, jotka eivät voi antaa suostumustaan elimen tai kudoksen irrottamiseen

1 Elintä tai kudosta ei saa irrottaa henkilöltä, joka ei voi antaa tämän pöytäkirjan 13 artiklassa tarkoitettua suostumusta.

2 Uusiutuvan kudoksen irrottaminen henkilöltä, joka ei voi antaa suostumustaan, voidaan poikkeuksellisesti ja oikeusturvasäännöksiä noudattaen sallia seuraavin edellytyksin:

- i) soveltuvaa luovuttajaa, joka voi antaa suostumuksensa, ei ole käytettävissä,
- ii) vastaanottaja on luovuttajan veli tai sisar,
- iii) luovutuksella on mahdollista pelastaa vastaanottajan henki,

ing to Article 14, paragraph 2, of this Protocol, shall beforehand be given appropriate information as to the purpose and nature of the removal as well as on its consequences and risks.

They shall also be informed of the rights and the safeguards prescribed by law for the protection of the donor. In particular, they shall be informed of the right to have access to independent advice about such risks by a health professional having appropriate experience and who is not involved in the organ or tissue removal or subsequent transplantation procedures.

Article 13

Consent of the living donor

Subject to Articles 14 and 15 of this Protocol, an organ or tissue may be removed from a living donor only after the person concerned has given free, informed and specific consent to it either in written form or before an official body.

The person concerned may freely withdraw consent at any time.

Article 14

Protection of persons not able to consent to organ or tissue removal

1 No organ or tissue removal may be carried out on a person who does not have the capacity to consent under Article 13 of this Protocol.

2 Exceptionally, and under the protective conditions prescribed by law, the removal of regenerative tissue from a person who does not have the capacity to consent may be authorised provided the following conditions are met:

- i there is no compatible donor available who has the capacity to consent;
- ii the recipient is a brother or sister of the donor;
- iii the donation has the potential to be life-saving for the recipient;

iv) kyseisen henkilön laillisen edustajan tai laissa määrätyn viranomaisen, henkilön tai muun tahon antama lupa on annettu yksilöidysti ja kirjallisesti, ja toimenpide on toimivaltaisen tahon hyväksymä,

v) mahdollinen luovuttaja ei vastusta elimen tai kudoksen irrottamista.

iv the authorisation of his or her representative or an authority or a person or body provided for by law has been given specifically and in writing and with the approval of the competent body;

v the potential donor concerned does not object.

15 artikla

Solujen irrottaminen elävältä luovuttajalta

Lailla voidaan säätää, ettei 14 artiklan 2 kappaleen ii ja iii kohdan määräyksiä sovelleta soluihin, jos niiden irrottamisesta todetaan aiheutuvan luovuttajalle vain vähäinen riski ja rasitus.

Article 15

Cell removal from a living donor

The law may provide that the provisions of Article 14, paragraph 2, indents ii and iii, shall not apply to cells insofar as it is established that their removal only implies minimal risk and minimal burden for the donor.

IV LUKU

Elinten ja kudosten irrottaminen kuolleilta henkilöiltä

16 artikla

Kuolleeksi toteaminen

Elimiä tai kudoksia ei saa irrottaa kuolleen henkilön ruumiista, ellei henkilöä ole todettu kuolleeksi lain mukaisesti.

Lääkärit, jotka toteavat henkilön kuolleeksi, eivät saa osallistua välittömästi elinten tai kudosten irrottamiseen kuolleelta henkilöltä taikka myöhempään siirtoon liittyviin toimenpiteisiin tai vastata elinten tai kudosten mahdollisten vastaanottajien hoidosta.

Chapter IV

Organ and tissue removal from deceased persons

Article 16

Certification of death

Organs or tissues shall not be removed from the body of a deceased person unless that person has been certified dead in accordance with the law.

The doctors certifying the death of a person shall not be the same doctors who participate directly in removal of organs or tissues from the deceased person, or subsequent transplantation procedures, or having responsibilities for the care of potential organ or tissue recipients.

17 artikla

Suostumus ja lupa

Elimiä tai kudoksia ei saa irrottaa kuolleen henkilön ruumiista, ellei tähän ole saatu laissa edellytettyä suostumusta tai lupaa.

Elimiä tai kudoksia ei saa irrottaa, jos kuollut henkilö on eläessään vastustanut sitä.

Article 17

Consent and authorisation

Organs or tissues shall not be removed from the body of a deceased person unless consent or authorisation required by law has been obtained.

The removal shall not be carried out if the deceased person had objected to it.

18 artikla

Ihmiskehon kunnioittaminen

Elimiä tai kudoksia irrotettaessa on ihmiskehoa kohdeltava kunnioittavasti, ja ruumiin alkuperäisen ulkonäön palauttamiseksi on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet.

Article 18

Respect for the human body

During removal the human body must be treated with respect and all reasonable measures shall be taken to restore the appearance of the corpse.

19 artikla

Luovutusten edistäminen

Sopimuspuolet ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin edistääkseen elinten ja kudosten luovutuksia.

Article 19

Promotion of donation

Parties shall take all appropriate measures to promote the donation of organs and tissues.

V LUKU

Muuhun tarkoitukseen kuin siirtoa varten luovutettavaksi irrotetun elimen tai kudoksen siirto

20 artikla

Muuhun tarkoitukseen kuin siirtoa varten luovutettavaksi irrotetun elimen tai kudoksen siirto

1 Kun henkilöltä irrotetaan elin tai kudosta muuhun tarkoitukseen kuin luovutettavaksi siirtoa varten, sen saa siirtää vain, jos kyseiselle henkilölle on selvitetty toimenpiteen seuraukset ja mahdolliset riskit ja hän on antanut siihen suostumuksensa tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista, tai jos on kyse henkilöstä, joka ei voi antaa suostumustaan, toimenpiteeseen on saatu asianmukainen lupa.

2 Kaikkia tämän pöytäkirjan määräyksiä, lukuun ottamatta III ja IV luvun määräyksiä, sovelletaan 1 kappaleessa tarkoitettuihin tilanteisiin.

Chapter V

Implantation of an organ or tissue removed for a purpose other than donation for implantation

Article 20

Implantation of an organ or tissue removed for a purpose other than donation for implantation

1 When an organ or tissue is removed from a person for a purpose other than donation for implantation, it may only be implanted if the consequences and possible risks have been explained to that person and his or her informed consent, or appropriate authorisation in the case of a person not able to consent, has been obtained.

2 All the provisions of this Protocol apply to the situations referred to in paragraph 1, except for those in Chapter III and IV.

VI LUKU

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kielto

21 artikla

Taloudellisen hyödyn tavoittelun kielto

1 Ihmisruumista ja sen osia ei saa sellaiseenaan käyttää taloudellisen hyödyn tai vastaavan edun tavoittelemiseksi.

Edellä oleva määräys ei estä suorittamasta maksuja, jotka eivät tuota taloudellista hyötyä tai vastaavaa etua, erityisesti

– eläville luovuttajille maksettavaa korvausta ansionmenetyksestä ja muista perusteluista kuluista, jotka ovat aiheutuneet irrottamisesta tai siihen liittyvistä lääketieteellisistä tutkimuksista,

– perusteltua maksua oikeutetuista sairaanhoitopalveluista tai sairaanhoitoon liittyvistä teknisistä palveluista, jotka on annettu elin- tai kudossiirron yhteydessä,

– korvausta aiheuttomasta vahingosta, joka on aiheutunut elinten tai kudosten irrottamisesta eläviltä henkilöiltä.

2 Ilmoittelu elinten tai kudosten tarpeesta tai saatavuudesta taloudellisen hyödyn tai vastaavan edun tarjoamiseksi tai tavoittelemiseksi on kiellettyä.

22 artikla

Elinten ja kudosten kaupan kielto

Elinten ja kudosten kauppa on kiellettyä.

VII LUKU

Salassapito

23 artikla

Salassapito

1 Kaikki henkilötiedot, jotka liittyvät elimiä tai kudoksia luovuttaneeseen henkilöön, sekä vastaanottajaan liittyvät henkilötiedot katsotaan salassa pidettäviksi. Näitä tietoja saa ke-

Chapter VI

Prohibition of financial gain

Article 21

Prohibition of financial gain

1 The human body and its parts shall not, as such, give rise to financial gain or comparable advantage.

The aforementioned provision shall not prevent payments which do not constitute a financial gain or a comparable advantage, in particular:

– compensation of living donors for loss of earnings and any other justifiable expenses caused by the removal or by the related medical examinations;

– payment of a justifiable fee for legitimate medical or related technical services rendered in connection with transplantation;

– compensation in case of undue damage resulting from the removal of organs or tissues from living persons.

2 Advertising the need for, or availability of, organs or tissues, with a view to offering or seeking financial gain or comparable advantage, shall be prohibited.

Article 22

Prohibition of organ and tissue trafficking

Organ and tissue trafficking shall be prohibited.

Chapter VII

Confidentiality

Article 23

Confidentiality

1 All personal data relating to the person from whom organs or tissues have been removed and those relating to the recipient shall be considered to be confidential. Such

rätä, käsitellä ja luovuttaa ainoastaan ammatillisalaisuuksien ja henkilötietojen suojaamista koskevien sääntöjen mukaisesti.

2 Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä tulkitaan rajoittamatta niitä määräyksiä, joilla mahdollistetaan, jollei asiaa koskevista oikeusturvasäännöksistä muuta johdu, tarvittavien tietojen kerääminen, käsittely ja luovuttaminen sellaisen henkilön osalta, jolta on irrotettu elimiä tai kudoksia, tai yhden tai useamman elinten ja kudosten vastaanottajan osalta, jos tämä on tarpeen lääketieteellisiä tarkoituksia varten tämän pöytäkirjan 3 artiklan määräysten mukaisesti, mukaan lukien alkuperän jäljitettävyys.

data may only be collected, processed and communicated according to the rules relating to professional confidentiality and personal data protection.

2 The provisions of paragraph 1 shall be interpreted without prejudice to the provisions making possible, subject to appropriate safeguards, the collection, processing and communication of the necessary information about the person from whom organs or tissues have been removed or the recipient(s) of organs and tissues in so far as this is required for medical purposes, including traceability, as provided for in Article 3 of this Protocol.

VIII LUKU

Pöytäkirjan määräysten loukkaaminen

24 artikla

Oikeuksien tai periaatteiden loukkaaminen

Sopimuspuolet varmistavat asianmukaisen oikeusturvan estääkseen tai lopettaakseen nopeasti tässä pöytäkirjassa tunnustettujen oikeuksien ja periaatteiden loukkaamisen.

25 artikla

Aiheettoman vahingon korvaaminen

Henkilö, joka on kärsinyt aiheetonta vahinkoa elin- tai kudossiirtoon liittyvien toimenpiteiden johdosta, on oikeutettu oikeudenmukaiseen korvaukseen laissa säädettyjen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

26 artikla

Seuraamukset

Sopimuspuolet säätävät asianmukaisista seuraamuksista, jotka määrätään tämän pöytäkirjan määräysten loukkaamisesta.

Chapter VIII

Infringements of the provisions of the Protocol

Article 24

Infringements of rights or principles

Parties shall provide appropriate judicial protection to prevent or to put a stop to an unlawful infringement of the rights and principles set forth in this Protocol at short notice.

Article 25

Compensation for undue damage

The person who has suffered undue damage resulting from transplantation procedures is entitled to fair compensation according to the conditions and procedures prescribed by law.

Article 26

Sanctions

Parties shall provide for appropriate sanctions to be applied in the event of infringement of the provisions contained in this Protocol.

IX LUKU

Sopimuspuolten välinen yhteistyö

27 artikla

Sopimuspuolten välinen yhteistyö

Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen keskenään tehokkaan elin- ja kudossiirtoihin liittyvän yhteistyön muun muassa tietojenvaihdon avulla.

Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin erityisesti helpottaakseen elinten ja kudosten nopeita ja turvallisia kuljetuksia alueilleen ja alueiltaan.

Chapter IX

Co-operation between Parties

Article 27

Co-operation between Parties

Parties shall take appropriate measures to ensure that there is efficient co-operation between them on organ and tissue transplantation, inter alia through information exchange.

In particular, they shall undertake appropriate measures to facilitate the rapid and safe transportation of organs and tissues to and from their territory.

X LUKU

Pöytäkirjan suhde yleissopimukseen ja pöytäkirjan uudelleenarviointi

28 artikla

Pöytäkirjan suhde yleissopimukseen

Sopimuspuolten kesken tämän pöytäkirjan 1–27 artiklan määräykset katsotaan ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä tehdyn yleissopimuksen lisäartikloiksi, ja kaikkia yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan sen mukaisesti.

29 artikla

Pöytäkirjan uudelleenarviointi

Tieteellisen kehityksen huomioon ottamiseksi ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä tehdyn yleissopimuksen 32 artiklassa tarkoitettu komitea arvioi tätä pöytäkirjaa viimeistään viiden vuoden kuluttua pöytäkirjan voimaantulosta ja sen jälkeen komitean päättämien väliajoin.

Chapter X

Relation between this Protocol and the Convention, and re-examination of the Protocol

Article 28

Relation between this Protocol and the Convention

As between the Parties, the provisions of Articles 1 to 27 of this Protocol shall be regarded as additional articles to the Convention on Human Rights and Biomedicine, and all the provisions of that Convention shall apply accordingly.

Article 29

Re-examination of the Protocol

In order to monitor scientific developments, the present Protocol shall be examined within the Committee referred to in Article 32 of the Convention on Human Rights and Biomedicine no later than five years from the entry into force of this Protocol and thereafter at such intervals as the Committee may determine.

XI LUKU

Chapter XI

Loppumääräykset**Final clauses**

30 artikla

Article 30

*Allekirjoittaminen ja ratifiointi**Signature and ratification*

Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten yleissopimuksen allekirjoittajille. Pöytäkirja on ratifioitava tai hyväksyttävä. Allekirjoittaja ei voi ratifioida tai hyväksyä tätä pöytäkirjaa ratifioimatta tai hyväksymättä aiemmin tai samanaikaisesti yleissopimusta. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

This Protocol shall be open for signature by Signatories to the Convention. It is subject to ratification, acceptance or approval. A Signatory may not ratify, accept or approve this Protocol unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

31 artikla

Article 31

*Voimaantulo**Entry into force*

1 Tämä pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona viisi valtiota, mukaan lukien vähintään neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota, on 30 artiklan määräysten mukaisesti ilmaissut suostumuksensa tulla pöytäkirjan sitomaksi.

1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States, including at least four member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 30.

2 Sellaisen allekirjoittajan osalta, joka ilmaisee myöhemmin suostumuksensa tulla pöytäkirjan sitomaksi, pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta kyseisen allekirjoittajan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan tallettamispäivästä.

2 In respect of any Signatory which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

32 artikla

Article 32

*Liittyminen**Accession*

1 Tämän pöytäkirjan tultua voimaan voi yleissopimukseen liittynyt valtio liittyä myös tähän pöytäkirjaan.

1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to this Protocol.

2 Liittyminen tapahtuu tallettamalla Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan liitty-

2 Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of

miskirja, joka tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta tallettamispäivästä.

Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

33 artikla

Article 33

*Irtisanominen**Denunciation*

1 Sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän pöytäkirjan ilmoittamalla asiasta Euroopan neuvoston pääsihteerille.

1 Any Party may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2 Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

34 artikla

Article 34

*Ilmoitukset**Notification*

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, Euroopan yhteisölle, allekirjoittajille, sopimuspuolille ja muille valtioille, jotka on kutsuttu liittymään yleissopimukseen,

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the European Community, any Signatory, any Party and any other State which has been invited to accede to the Convention of:

- a. allekirjoittamisista,
- b. ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista,
- c. 31 ja 32 artiklan mukaisista tämän pöytäkirjan voimaantulopäivistä,
- d. muista tähän pöytäkirjaan liittyvistä toimenpiteistä, ilmoituksista ja tiedonannoista.

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with Articles 31 and 32;
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Tehty Strasbourgissa 24 päivänä tammikuuta 2002 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jä-

Done at Strasbourg, this 24th day of January 2002, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the

senvaltiolle, Euroopan neuvoston ulkopuolil-
sille valtioille, jotka ovat osallistuneet tämän
pöytäkirjan valmisteluun, valtioille, jotka on
kutsuttu liittymään yleissopimukseen, sekä
Euroopan yhteisölle.

Council of Europe, to the non-member States
which have participated in the elaboration of
this Protocol, to any State invited to accede
to the Convention and to the European
Community.

N:o 25

(Suomen säädöskokoelman n:o 885/2009)

Laki**rikoslain 11 luvun 11 §:n ja 47 luvun 3 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 11 luvun 11 § ja 47 luvun 3 §, sellaisina kuin ne ovat, 11 luvun 11 § laissa 212/2008 ja 47 luvun 3 § laissa 302/2004, seuraavasti:

11 luku

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan

11 §

Syrjintä

Joka elinkeinotoiminnassa, ammatin harjoittamisessa, yleisöpalvelussa, virkatoiminnassa tai muussa julkisessa tehtävässä taikka julkista tilaisuutta tai yleistä kokousta järjestettäessä ilman hyväksyttävää syytä

1) ei palvele jotakuta yleisesti noudatettavilla ehdoilla,

2) kieltäytyy päästämästä jotakuta tilaisuuteen tai kokoukseen tai poistaa hänet sieltä taikka

3) asettaa jonkun ilmeisen eriarvoiseen tai muita olennaisesti huonompaan asemaan

rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, po-

liittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava työsyryntänä tai kiskonnantapaisena työsyryntänä, *syrjinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

47 luku

Työrikoksista

3 §

Työsyryntä

Työnantaja tai tämän edustaja, joka työpaikasta ilmoittaessaan, työntekijää valitessaan tai palvelussuhteen aikana ilman painavaa, hyväksyttävää syytä asettaa työnhakijan tai työntekijän epäedulliseen asemaan

1) rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka

N:o 25

2) uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella,

on tuomittava *työsyrynnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Alexander Stubb*

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 23—25, 5 arkkia